16.

A N

POST LUXATIONEM PEDIS FRACTURA ET VULNERE COMPLICATAM AMPUTATIO SIT SEMPER CELEBRANDA?

THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ,

QUAS, Deo juvante, & Præſide M. PETRO-MATHURINO BOTENTUIT LANGLOIS, *Artium & Chirurgiæ Magiſtro, antiquo in Scholis Practicis Profeſſore, Scholarum Moderatore deſignato, tueri conabitur* JOANNES-BAPTISTA ANDRÉ, *Tullanus, Artium liberalium Magiſter, nuper Chirurgiæ in Noſocomio Regio Militari Biſuntino Alumnus, Theſeos Auctor.*

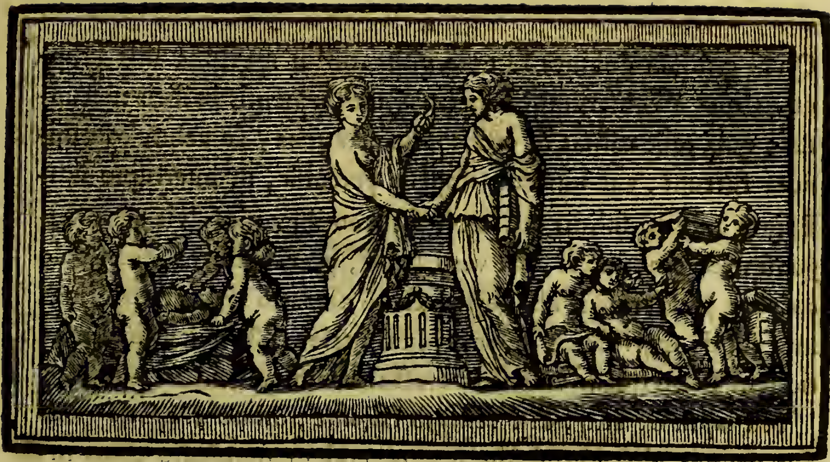
Die Sabbati 17 menſis Maii, anno R. S. H. 1783, à ſeſqui-ſecundâ poſt meridiem ad ſeptimam.

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.
PRO ACTU PUBLICO
ET
MAGISTERII LAUREA.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii necnon Academiæ Typographi, viâ Cithareâ.

M. DCC. LXXXIII.

D. O. M.

AN poſt luxationem Pedis fracturâ & vulnere complicatam, amputatio ſit ſemper celebranda?

THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

CUM frequenter accidat ut in gravibus articulorum morbis ad amputationem citò citiùs confugiendum ſit, & eò magis creſcat imminens ægro periculum, quò diutiùs procraſtinatur, tùm etiam occurrunt caſus non admodùm rari, quibus omnis in cunctatione ponitur ſalus, quibuſque deindè lapſu temporis non vita tantùm, ſed & ipſa partium corporis integritas conſervatur.

Quod quidem dubium fortaſſe videretur in maximis illis læſionibus quæ à vulneribus ſclopetariis aut tormentis bellicis naſcuntur, quia tunc carnes & oſſa contuſa, attrita, ac veluti comminuta fuerunt, aut ita ictûs impetu perculſa, ut interrupto fluidorum motu, ſolidis ſuâ mole fatiſcentibus, ipſa vis vitæ languescat & emoriatur. Ubi verò lapſu, gravi quidem, ſed à ſolo corporis pondere aut aliâ leviori causâ oriundo læditur articulus, non ità de ægri ſalute deſperandum : talem eſſe putamus Luxationem Pedis quam vulnus & fractura comitantur.

Seu lapſu ex alto, ſeu veſtigio fallente, omne corporis pondus pedum alteruter ſuſtineat, & eodem momento extùs inflectatur, tùm fieri poterit ut fractâ impetu fibulâ, puncto tantùm aſtragalo innitens tibia, hunc deſerat, elabatur, luxetur, & ſive fracto, ſive illæſo malleolo interno, diſruptâ ſæpiùs cute intùs promineat. De hâc funeſtâ clade diſceptaturis, fibulæ tibiæque cum aſtragalo connexiones, integri articuli motus, ejuſdem vitiati diſtorſionem paucis exponere liceat.

Ginglymum angularem conſtituit cruris cum pede articulus; ſoloſque permittit flexionis & extenſionis motus, qui licèt liberrimè in ſtatu naturali exerceantur, tamen ita oſſium ſibi reſpondentium conſenſu & validiſſimâ ligamentorum compagine coercentur, ut illæſis partibus nunquàm variari poſſint. Nequè profectò hìc obſcurè patet benè provida ſapientis naturæ induſtria : nam cùm in hoc articulo maxima firmitas cum aliquâ flexibilitate deſideraretur, hoc utrumque ex ipsâ partium diſpoſitione exſurgit.

Internus externuſque malleolus aſtragalum fortiter amplectuntur, & hinc indè divaricationem refrænant, ligamentaque, non oſſa tantùm inter ſe ſuâ vi retinent confirmantque, ſed pedis etiam diſtorſioni ſuâ elaſticitate firmiter obſtant, ſicque ſervatâ mobilitate articuli, præcautum fuit ne pede intùs aut extùs propulſo, alterutrius malleoli fractura aut pedis luxatio conſequeretur. Ut autem hoc utroque beneficio fruatur articulus, illæsâ

partium integritate opus eſt ; nam fractis aut malleolo interno, aut inferiori fibulæ parte, vel elongatis ruptisve ligaminibus, jam turbatur partium conſenſus, graviſſimaque exindè naſci poſſunt accidentia : neque hìc omittendum quantùm ad articuli robur conferat fibula, nam licèt præ tibiâ tenuis debiliſque videatur, tamen ità ab eo oſſe pendet articuli firmitas, ut eo fracto vel ab inceſſu omninò prohibeatur, vel ſi incedere voluerit, in *diſlocationis* periculum æger incurrat. Ut autem id indè conſequatur, neceſſe eſt rumpi fibulam prope malleolum, quia tùm labefactatur articuli connexio ; nam ſi altiùs frangeretur, pars inferior ligamentis in ſuâ ſede retenta, ſuum juncturæ ſervaret robur. Ex illâ igitur fracturâ Pes hinc fulcimento caret extuſque propellitur, tibia nec aſtragalo directè reſpondet, nec omni facie articulari innititur.

Longus mediuſque peronæus qui, integris partibus, per canaliculum pone malleolum externum leviter excavatum tranſeunt, nutante eodem malleolo, directionem actionemque mutant, pedem extùs abripiunt, plantamque contorquent. Tibialis poſterior, flexorque longus digitorum è ſinuoſitate malleolo interno impreſsâ proſiliunt, pedemque magìs minùsve diſtrahunt, prout intùs magìs minùsve tibia prominet : flexor longus pollicis ad hanc etiam diſtorſionem plurimùm confert, dum gemellorum & ſolearis contractione obvertitur ſursùmque attollitur calcaneum.

Ex his Anatomicis annotationibus facilè videtur quàm periculoſa ſit ea luxatio in quâ, hinc frangitur fibula, indè per cutis vulnus tibia propellitur : nulla forſan præſentius intentat promptiſſimæ diſcrimen mortis. Omnia articuli ligamenta ſeu disrupta fuerunt, ſeu mirum in modum diſtracta, tendines partìm lacerati, partìm è ſuâ ſede dimoti ſunt, apertâ capſulâ articulari effluxit ſynovia, denudantur oſſa, contunduntur articuli glandulæ, minitantur hæmorrhagia ſeu interna, ſeu externa, inflammatio, intumeſcentiæ graves, abceſſus, fiſtulæ, grangræna,

ſphacele, convulſio, ipſa mors, ſævi morbi ſævior exitus.

Non igitur ſine aliquâ ratione plurimi auctores tùm præſentis periculi, tùm futurorum accidentium metu exterriti, ſtatim amputationem celebrandam eſſe pronuntiaverunt. Si veterum hâc de re libros evolvamus, ſi eorum hâc de luxationis ſpecie placita ſcrutari juvet, aut rem alto ſilentio preſſam tenuiſſe, aut de ægri ſalute prorsùs deſperaſſe videbuntur. Ac primò quidem *Hippocrates* non reponendum pedem luxatum arbitratur. *Noſſe oportet*, inquit; *eos quibus iſta repoſita, paucis diebus permanſuros;.... quod ſi neque repoſita, neque ab initio tentata fuerint, eorum plerique ſuperſunt* (1). Ulteriùs etiam progreditur *Scultetus*, laudatâ enim eâdem ſententiâ, addit: *Si oſſe reſtituto ſuperveniat convulſio, ſtatim articulus iterùm luxandus eſt* (2). *Celeberr. Petit*, nullum ex tali morbo ſalvum ſe vidiſſe aſſerit, & ad amputationem tanquam ad unicam ſalutis anchoram confugiendum, aut ſaltem viginti quatuor non ampliùs horas procraſtinandum ſuadet, niſi faventibus rerum circumſtantiis aliqua ſpes ægro affulgeat (3). In alio tamen opere (4) amputationem minùs imperiosè jubet; immò etiam obſervationem refert ægri qui à tali luxatione convaluit, & ex aliis quibus crus reſciſſum fuit, pleroſque occubuiſſe fatetur; undè primò reducendam luxationem & deindè, pro accidentium gravitate, aut vitæ aut cruri conſulendum concludit, ac proindè videtur Celeberr. Virum, opinionem quæ maximè invaluerat primùm amplexum fuiſſe, ſedpoſteà, propriâ edoctum experientiâ, paulatim à Medicinæ Principis ſententiâ deflexiſſe: quæ quidem cùm nobis minùs probetur, contrariam hoc programmate firmiter ſtabilire conabimur.

---

(1) Hipp. de articulis Sect. VI, p. 100, edit Foes.

(2) Sculteti, Armament. Chirurgic. T. 1, p. 164 & 165.

(3) *Traité des maladies des os*, *T.* 1, *p.* 337.

(4) *Œuvres poſthumes*, *T. III*, *p.* 311.

Crudelem ſanè neceſſitatem cùm, ut ægri vitæ conſulatur, membrum eſt à corpore ablegandum! Huic tamen obtemperandum eſt quoties alia curatio in ejus perniciem verteretur, majoremque ſalutis ſpem prætendit amputatio: ſed ad hanc operationem nunquam ſe accinget Chirurgus quin certis rationum momentis conſtet nunquam aliâ initâ viâ ægrum ſervari poſſe incolumem; nec ſatis eſt ut ſagaci ingenio, ſano judicio, artiſque præceptis innitatur, longo illi opus eſt uſu, & emeritæ, ut ità dicam, praxeos experientiâ, ut adamuſſim æſtimentur hinc morbi gravitas, hinc vis naturæ, & exindè prævideatur utra alterâ vinci poſſit. Quod ut certius fiat, quaſdam generales regulas, ex oculatâ obſervatorum praxi deſumptas, quæ, ubi de amputatione agitur, ſemper ob oculos obverſari debent, revocare liceat.

1. Quoties nil magis ſperandum abſciſſo quàm ſervato membro, non eſt amputandum; ipſa enim amputatio novus haberi poteſt morbus, & in novum diſcrimen ſine aliquâ gravioris momenti ratione æger non eſt adducendus.

2. Quamdiù ſine periculo procraſtinari poteſt, eam tantùm ob rationem cunctandum eſt, nam temporis prætereundi lapſu res ita in melius vergere poterunt, ut mitior eligatur curandi modus.

3. Anceps Chirurgus an extremitas ſit à corpore ſeparanda, non tantùm quid ex operatione metuat, quid ſperet diù cogitabit, ſed habebit etiam rationem tùm doloris perferendi, tùm detracti membri quo æger orbatur.

4. Quantacumque prævideri poſſint imminentia ſymptomata; numquam futuri & incerti periculi metu in præſens certumque periculum incurrendum eſt.

5. Non maximas ſemper operationes maxima requirunt accidentia.

6. Primis temporibus celebrata amputatio rarò ſuccedit; quæ diutiùs procraſtinatur, felicem plerumque exitum habet.

Hæc ſi attentè perpenſa fuiſſent axiomata, non tam leviter, caſu ſuppoſito, pronuntiata fuiſſet amputandi neceſſitas. Enim verò magno quidem in periculo verſari ægrum fatemur, ſed minuetur-ne amputatò primis momentis membro? Nonne contrà in pejus ruet miſera ejus conditio? Maxima adeſt inflammatio, crus mirum in modum tumet, irritantur nervi, ruptis vel diſtenſis tendinibus & ligamentis urget aut minatur convulſio; acuta febris, acerrimus dolor ægrum torquent; num igitur hæc amputationi favere dicentur? Nonne potiùs hæc omnia poſt operationem ingraveſcent ſymptomata? Nonne dolor inciſionis irritationem augebit? Nonne febris ad ſuppurationem conciliandam neceſſaria primariam febrem exaſperabit? Nonne ipſa ſuppuratoria inflammatio jam urentem inflammationem accendet, tumefactionem latiùs proferet? &c. Expectandum igitur uſque dum fibrarum ἐρεθισμὸς, fluidorum ὀργασμὸς, omnis demùm in œconomiâ corporis concitata perturbatio paulatim ſubſederit. Inſuper quamdiù ad cruris conſervationem natura tendit, immò etiam uſquedum ad ejus ablegationem laborare videatur, ab operatione abſtinendum eſt. At certè primis morbi de quo agitur momentis nondum partis *divortium* præparat; ergo naturæ vim inferret quiſquis tunc membrum reſcinderet. Facilè autem, quam ineat viam, dijudicari poteſt, ſi ægri conſtitutio, partium mutilatio, fluidorum ſtatus, progreſſus accidentium attentè perpendantur.

Cùm jam, ut nobis quidem videtur, id confecuti fuerimus ut certè conſtet amputationem primis temporibus non eſſe celebrandam, jam videndum an ſit deinde ſemper neceſſaria.

Certè quidem quod proponimus præceptum non eâ mente damus ut ſit lex generalis: paucis enim duntaxat exemplis confirmatur quæ ſi cum aliis conferantur caſibus rara artis videri poſſunt; id tantùm volumus ut arceatur opinio quæ nimiùm fortaſſe invaluit, nempe caſu propoſito ſemper ad amputationem eſſe deveniendum. Et illa quidem adhuc meritò foret amplectenda,

plectenda, ſi cunctationem certiſſimè & quaſi *ineluctabiliter* ſequerentur graviſſima quæ prævideri poſſunt accidentia, quæque ab amputationis fautoribus non pauca numerantur, ut magni abceſſus uſque & uſque hinc & indè repullulantes, magnæque adeò quotidie inciſiones celebrandæ, hinc puris effuſiones latiùs latiùſque tacito graſſantes lapſu quibus muſculi ferè omnes veluti Scalpello Anatomico quaſi proſecantur, oſſium denudatorum caries aut extrà prominentium dein forſan neceſſaria reſectio, totius cruris ſphacele & inde puris in ſanguinem reſorbtio, lenta febris, proluvies alvi *colliquativa*, proſtratio virium ex ſuppuratione diuturniori, fiſtulæ per totum ævum vitæ permanſuræ, dolores intolerandi, incedendi impotentia, talis demùm ſtatus, ut æger horridum ſecum trahat membrum quod plus mali afferat quam boni, quodque acri tantùm doloris ſenſu exiſtere percipiat.

Quantoſcunque timores incutere debeat hæc infanda malorum cohors, nondum etiam eorum metu noſtram abjiciemus cunctationem, cùm ex illis plurima, amputatione celebratâ, pariter immineant, alia verò aut ſedulâ medicatione curari, aut nunquam evenire poſſint, aut etiam, ſi accidant, cum jacturâ cruris nequeant conferri : & ſi ſemper idem hinc & inde periculum minitetur, ea eſt ineunda via quâ ſuo æger crure non orbetur, & ſin liberè, ſaltem quoquo modo pedi poſſit inſiſtere. Quod quidem ſi adductis hùc uſque rationum momentis nondum conſtet, quaſdam ex plurimis ſelectas obſervationes breviter exponemus quibus noſtra invictè confirmabitur opinio.

Homo quadragenarius ex alto delapſus in terram paſſus eſt *diſlocationem* in talo interiori cruris, conjunctam cum vulnere vaſto extra quod os tibiæ tres digitos tranſverſos longum prominebat. Oſſe in ſuam ſedem reſtituto, vulnus ex artis præceptis deligatur, bis de die ob copiam puris inſtituitur curatio; intereà febris, delirium, dolor atrox, pes identidem diſtorquetur & reponitur, abceſſus duo aperiuntur ſananturque; trium ſeptima-

narum ſpatio ſubſidunt accidentia, ſed carnes fungoſæ exuberant, fragmenta Tibiæ ſeparantur, ac tandem circa ſextum menſem ferè totum vulnus contegebat cicatrix, & ſcipionum ope æger incedebat (1).

Manca videri poſſit hæc obſervatio, 1°. quod auctor de fibulæ ſtatu nihil dixerit, ſed ex ipsâ morbi expoſitione quin fracta fuerit ægrè admodum dubitatur. 2°. Quod de anchyloſi conſecutivâ pariter tacuerit, hoc verò malum itidem adfuiſſe ſuſpicamur cùm ferè in omnibus aliis vitari non potuerit. 3°. Quod de fiſtulæ remanentis eventu certiores nos non faciat, ſed per totam vitam aut ſaltem diutiſſimè remanſiſſe innuit, cùm adjiciat nondum omni ex parte coaluiſſe, duoſque in rei fidem adducat ægros qui per aliquot annos poſt tali *diſlocationem* ulcere laboraverunt. Porrò autem hæc duo, gravia accidentia non judicanda ſunt, neque ſelectæ methodo curandi vitio vertenda, cum hâc tantùm viâ aliquandò ſervari potuerit æger, pedi non minùs firmiter inſiſtat, nec fiſtulam plerùmque moleſtiùs ferat quàm fonticulum.

Homo quidam, cum in eo eſſet ut dolii pleni lapſu opprimeretur, crus ad illud ſuſtinendum protulit, ſed pondere victus, fibulæ fracturam, pediſque *diſlocationem* paſſus eſt, ita ut tibia per cutis vulnus intùs prominerct, plantaque extùs prope malleolum externum quaſi replicaretur. Reductis oſſibus, fracturâque & vulnere, uti par erat, deligatis, dolori ſupervenienti præcautum fuit, ſed nihilominus tres abceſſus ſucceſſivè oborti ad octavum menſem perfectam curationem retardârunt. Dein æger liberè (aſtragalo tamen cum cruris oſſibus per anchyloſin conſervente) inceſſit (2).

Ex viginti cubitis in pedes cecidit mulier. Fractâ fibulâ, tibia

(1) Vid. J. Muys. Prac. Medic. Chirurgic. Decad. V. Obſ. VI, pag. 220.

(2) Vid. *Traité complet de Chirurgie, par M. de la Motte, T. II. Obſ.* 410, *p.* 682.

aſtragalum deſeruit, cutem internè perforavit, & tres digitos tranſverſos in terram ſe demerſit. Reductis oſſibus, & ægrâ domum reductâ, jam de amputatione cogitabatur, ſed nullo ſuperveniente gravi ſymptomate, ſanâque mulieris temperie perpensâ, procraſtinatum eſt. Octavo decimo die circumſcriptâ gangrænâ crus corripitur verſus fibulæ fracturam; ſcarificationibus topiciſque indicatis facilè cedit, magnæ fiunt tùm peronæi tùm extremæ tibiæ exfoliationes; ægra perfectè ſanitatem recuperavit, leucamque integram ſine ſcipione incedebat. Nihil de articuli motu dicitur (1).

Similis obſervationis participes nos eſſe voluit ſpectatiſſimus hujus actûs Præſes. Menſe Aprili anni 1780, vir robuſti temperamenti ex abaco in dextrum pedem cecidit: fractâ inferiùs fibulâ, tibia quatuor tranverſos digitos per vulnus tranſiit. Non ſine vi multâ os fuit repoſitum. Primaria graviſſimè ſævierunt accidentia, febris, dolor acer, delirium per 11 dies, tibiæ in pure natantis iterata diſtorſio, gangræna hinc & indè graſſans, abceſſus multiplices, &c. Tandem poſt quatuor menſes ita curatus eſt, quanquam remanente. fiſtulâ, ut pedi inſiſtere cæperit; hodie liberè, nulloque dolore, ſcipioni tamen per vias innitens, propter articuli anchyloſin, incedit.

Talis etiam casûs nobis copiam fecit Celeberr. M. Louis. Dum in domo dictâ *la Salpétrière*, Chirurgus præcipuus prima Magiſterii ſtipendia faceret, ſacratæ pauperum obſequio Virginis, veſtigio fallente, pes ita luxatus fuit, ut illæsâ (quod rariſſimum) fibulâ, tibia cutem perforaverit. Poſt longam difficilemque curationem ſine anchyloſi ſanata eſt; ſed contrario laborabat morbo, nam quoties terræ pedem infigere tentabat, toties exteriùs luxabatur. Cui quidem ut præcaveret malo vir Celeberr, calceamentum excogitavit pluribus loris internè ſecundùm tibiam decurrentibus & in ſuperiore crure infibulatis munitum, cujus ope,

(1) Vid. id. ibid. Obſerv. 411.

ſirmato ſine diſtorſionis metu pede, incedebat. Omnibus ſanè ſagaciſſimum videbitur illud inventum : cùm enim rarò id accidat mali in luxationibus vulnere complicatis, quippe quas ferè ſemper ſubſequatur anchyloſis, tùm præſertim in aliis nimiùm eheu ! frequenter evenit.

Menſe Maio anni ſuperioris ad poſterioris hujus ſpeciei luxationem accerſitus, ſpectatiſſimum actûs Præſidem in conſilium vocavi. Oſſa facilè reducta, difficilè admodum in ſtatu naturali contenta ſunt : Celeberr. quidem Pott, tunc ſitum lateralem cruriſque flexionem ſuadet, ſed in caſu ſimili nullam inde utilitatem percepiſſe aſſeruit advocatus Magiſter, dùm crure extenſo aliquando curatio perfecta fuit. Hanc igitur, ſed nullo ſucceſſu, methodum tentavi, nam poſt curationem pes debilis parumque diſtorſus remanſit, ſed nihil eſt dubii quin excogitati calceamenti ope facilior evadat inceſſus, cum nullâ in malleolum vi adactâ diſtorſioni pedis fortiter obſtet.

Multa etiam alia in noſtræ opinionis aſſertionem, obſervata (1) poſſemus adducere, ſed allatis hùc uſque ſatis confirmata videtur ut meritò concludamus ;

Ergò poſt luxationem pedis fracturâ & vulnere complicatam, amputatio non ſemper celebranda.

---

(1) Vid. *Œuvres poſth. de M. Petit, T. III, p.* 131, *& ſeq.* --- *Fichet de Flechy, Obſerv. de Méd. & de Chir. pag.* 229. --- Caſum adhuc graviorem in Saviard. Obſerv. CXX. p. 523. --- *Lecat, Prix de l'Acad. T. I, p.* 375. --- *Mém. de M. Faure, ibidem, T. VIII, p.* 50. Fabricium Hildanum, Cent. II. Obſerv. 67. Et alia.

F I N I S.